

Plan

for et trygt og godt
skolemiljø

Iveland kommune
september 2018

- revidert januar 2021

Innholdsfortegnelse

1. Mål for skolemiljøet i Iveland kommune	2
2. Definisjoner	3
Hva er krenkende handlinger?	3
Hva er mobbing?	3
3. Skolemiljøet	4
Systematiske tiltak for et godt og trygt skolemiljø i Iveland:	5
Mobbing og mistriivsel - hva skal skolen gjøre – opplæringslovens §9 A-4 (aktivitetsplikten)	6
Følge med	6
Gripe inn	6
Varsle	7
Undersøke	7
Sette inn tiltak	7
Dokumentere	7
Arbeidsflyt for aktivitetsplikten – når ansatte oppdager krenkelser/mobbing	8
Prosedyre for aktivitetsplan	9
Forholdet mellom ansatt/voksen og elev	10
Irettesettelse av elever	10
Prosedyre hvis en ansatt krenker en elev	10
Straffbare forhold som vold og overgrep	11
4. Vedlegg	12

1. Mål for skolemiljøet i Iveland kommune

Skolen har et inkluderende læringsmiljø som fremmer opplevd tilhørighet, trygghet, trivsel og læring.

Vi jobber kontinuerlig for å gi barn i Iveland en oppvekst i tråd med vår felles visjon:

I Iveland får alle barn og unge

*muligheten til å bli den beste
utgaven av seg selv.*

En konsekvens av dette er at

Iveland kommune har nulltoleranse mot mobbing

Hensikten med plan for et trygt og godt skolemiljø er å gi personale, foresatte og lokalmiljø en oversikt over regelverk og virkemidler som skal sikre et godt og trygt miljø for alle barn. Den skal også være et arbeidsverktøy for ansatte for å sikre gode rutiner og godt forebyggende arbeid over tid.

Barnehagene i Iveland har utarbeidet en tilsvarende plan med samme mål.

Fokuset når det gjelder et godt og trygt barnehage- og skolemiljø bør være rettet mot alle menneskers grunnbehov: Behovet for å høre til i et felleskap, og aktivt få utvikle seg og lære i gode og trygge omgivelser.

2. Definisjoner

Hva er krenkende handlinger?

Ord eller handlinger som kan få en til å bli nedstemt, lei seg, sint eller gi et redusert selvbilde. Dette innebærer bl.a. mobbing, erting, vold, rasisme, diskriminering, utestenging og uthenging.

(Personalet i Ivelandsskolen, 2015)

Hva er mobbing?

To ulike definisjoner:

1. **«Med mobbing eller plaging forstår vi psykisk og/eller fysisk vold mot et offer, utført av enkeltpersoner eller grupper. Mobbing forutsetter et ujevnt styrkeforhold mellom offer og plager, og at episodene gjentas over tid. Fysisk plaging, utestengning og erting er de vanligste former for mobbing»** (Roland & Vaaland, 2003).
2. **«Mobbing av barn er handlinger fra voksne og/eller barn som hindrer opplevelsen av å høre til, å være en betydningsfull person i fellesskapet og muligheten til medvirkning»** (Lund, Kovac & Helgeland, 2017).

Krenkende handlinger involverer mobbing, og kan være verbale, digitale eller fysiske. Noen krenkende handlinger kan være vanskelig å se for de voksne. Skjult mobbing kan for eksempel være utestengelse, blikk, små kommentarer i det skjulte, kroppsspråk.

Eksempler på krenkelser og mobbing:

- å bli baksnakket
- å få spredt et rykte om seg
- å bli holdt utenfor eller ikke bli aktivt inkludert
- å bli presset eller truet til å gjøre ting for andre som en ikke vil
- å få sårende kommentar for eksempel om utseende, klær, tro, eller dialekt
- å få stygge blikk, eller andre former for krenkende kroppsspråk
- å bli slått, dyttet eller pirket på
- å få sekken sin, eller noe annet en eier, kastet rundt
- å ikke få være med i grupper på sosiale medier
- å aldri få kommentarer eller likes på bilder eller andre ting
- å få sårende eller stygge meldinger, bilder og videoer
- at noen sprer bilder eller video av noen i sårbare situasjoner

3. Skolemiljøet

Alle elever har rett til å ha et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring. Dette gjelder også leksehjelp og skolefritidsordning. Alle som jobber på skolen skal følge med på at elevene har det bra på skolen og arbeide systematisk forebyggende. Det er endret fokus fra *arbeid mot mobbing* til *arbeid for et trygt og godt skolemiljø*.

Eleven har en individuell rett til et trygt og godt skolemiljø. Det er elevens egen opplevelse av et trygt og godt miljø som er avgjørende.

Skolen og skoleeier har en plikt til å handle i henhold til aktivitetsplikten slik at elevens rett blir oppfylt.

Opplæringsloven § 9A:

Alle elevar har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, trivsel og læring. Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering. Skolen skal arbeide kontinuerleg og systematisk for å fremje helsa, miljøet og tryggleiken til elevane, slik at krava i eller i medhald av kapitelet blir oppfylte. Rektor har ansvaret for dette.

Ivelandskolene sitt læringssyn:

I Ivelandsskolene skal alle oppleve trygghet, trivsel og læring.

Alle tilhører fellesskapet, og skal bli den beste utgaven av seg selv.

Hjem og skole skaper sammen trygghet, for at læring kan skje.

Ivelandsskolene skaper trivsel gjennom oppmuntring og gode relasjoner.

Læreren legger til rette for læring, og har høye forventninger til elevenes innsats og læringsutbytte.

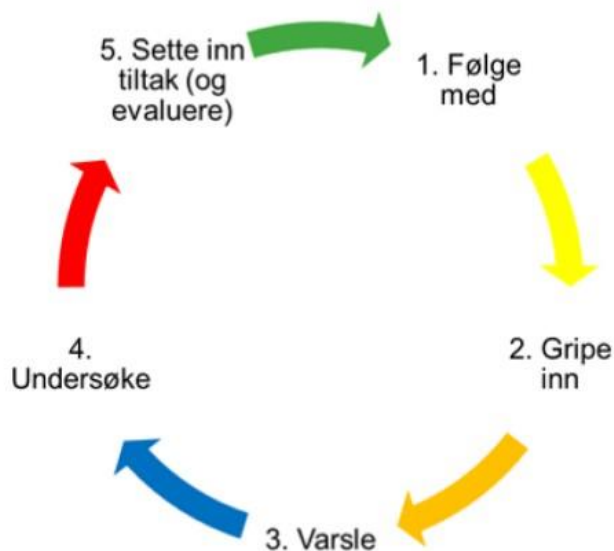

Systematiske tiltak for et godt og trygt skolemiljø i Iveland:

- Spekter: En ikke-anonym undersøkelse om mobbing og andre forhold i læringsmiljøet i skoleklassene.
- Elevtjenesten: oppvekstkontor, helsesøster, Moonlight og skole. Tiltak i forhold til forebygging for enkeltelever og grupper av elever
- Ansvars- og kjernegrupper: oppfølging av enkeltelever, tverrfaglig
- Gutte- og jentegrupper: helsesøster, Moonlight.
- Annet samarbeid med Moonlight: LOS-kontakt
- Helsesøster er tilstede på skolen flere dager i uka.
- Veiledning fra PPT, ABUP, HABU og barnevernstjenesten
- En time i uka hele året der tema er sosial kompetanse.
- Eksempel på lærestoff:
 - www.iktforelever.no
 - www.barnevakt.no/internett.
 - www.mobbing.no
 - www.determinnvalg.no.
 - www.linktillivet.no
- På 7. trinn gjennom føres *Kjærlighet og grenser* for foreldre og elever: <https://www.korus-sor.no/utviklingsprogram/kjaerlighet-og-grenser/>
- Trivselsvakter og trivselsledere i friminuttene: <http://www.trivselsleder.no/>
- Elevsamtaler med hver enkelt elev gjennomføres flere ganger årlig
- Skolens ordensregler og klassens trivselsregler gjennomgås jevnlig.
- Lærer styrer gruppeinndelinger i klassene.
- Fokus på det positive: Positiv uke, positiv julekalender, rose positiv atferd, si/skrive positive ting om hverandre i klassen og dele ut/henge opp. Være opptatt av å si noe positivt til hverandre. La elevene fortelle om positive ting de tenker på.
- Turer, dagsturer, overnattingsturer, ekskursjoner, ettermiddagsaktiviteter/klassefester.

Mobbing og mistrivsel - hva skal skolen gjøre – opplæringslovens §9 A-4 (aktivitetsplikten)

Når en ansatt får kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, trår aktivitetsplikten i kraft. Det kan være at en ansatt selv oppdager dette, eller at noen informerer om det. Det gjelder både når en elev blir utsatt for krenkelser, eller hvis en elev av andre grunner ikke har det trygt og godt på skolen.

Aktivitetsplikten handler om å:

Følge med

Alle ansatte på skolen har en plikt til å følge med på elevenes læringsmiljø. Dette gjelder alle som arbeider på skolen har en plikt til å følge med på hva som skjer på skolen uavhengig av hvilken stilling eller oppgave du har på skolen. Det er ikke avgjørende om du mottar lønn for arbeidet, du har uansett plikt til å følge med dersom du regelmessig er på skolen og du har kontakt med elevene.

Gripe inn

Skolene skal ha nulltoleranse mot mobbing, vold, diskriminering og trakassering, men også mot mindre alvorlige krenkelser.

Hvis ansatte i skolen overhører for eksempel hatytringer eller observerer mer indirekte krenkelser som utestenging, isolering og baksnakking, skal en gripe inn umiddelbart og stoppe situasjonen. Det kan for eksempel dreie seg om å stanse en slåsskamp eller annen fysisk krenkelse, om å stanse en utfrysningssituasjon eller stanse og irettesette elever som kaller andre stygge ting. Plikten til å gripe inn er begrenset til inngrep som er mulige å gjennomføre. Det betyr at ansatte ikke skal stå i fare for å skade seg.

Varsle

Alle som jobber på skolen skal varsle rektor hvis de ser eller mistenker at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.

Det skal være lav terskel for hva som skaper mistanke til at en elev ikke har det bra på skolen. Plikten til å varsle rektor gjelder for all mistanke. Alvorlige saker skal varsles straks. Andre saker kan det være forsvarlig å vente litt lenger med, for eksempel til slutten av skoledagen eller til ukentlige oppsummeringer.

I alvorlige tilfeller skal rektor varsle skoleeier.

Undersøke

Hvis elever selv sier ifra om at de ikke har det bra, skal skolen alltid undersøke saken nærmere.

Plikten til å undersøke betyr at skolen skal undersøke elevens opplevelse av skolemiljøet.

Skolen skal ikke skaffe og vurdere bevis for eller mot at eleven er blitt krenket eller mobbet.

Undersøkelsene må ha som formål å få frem fakta om situasjonen og hva som påvirker hvordan eleven opplever skolemiljøet.

Skolen skal sørge for elevenes medvirkning når de undersøker saker. Dette skal gjøres ved at involverte elever blir hørt, og barnets beste skal være et grunnleggende hensyn i skolens arbeid.

Sette inn tiltak

Skolen har plikt til å sette inn egnede tiltak for alle elever som opplever at skolemiljøet ikke er trygt og godt, uansett årsak.

Det er elevens egen opplevelse av at han eller hun ikke har et trygt og godt skolemiljø som utløser aktivitetsplikten. Det er skolens ansvar å fange opp at elevene sier ifra om at de ikke har det bra på skolen. Skolen skal ikke bagatellisere elevenes opplevelse av sitt eget skolemiljø. Skolen skal aldri avvise eller underkjenne en elevs opplevelse av utrygghet eller mistriivsel på skolen. Skolen skal ikke stille strenge krav til hva det innebærer å si fra, eller til at elevene skal bruke de rette begrepene. Det er nok at noen forteller muntlig at de ikke har det bra på skolen eller at de utsettes for noe de opplever som vanskelig.

Skolens aktivitetsplikt går lenger enn å kun ta tak i situasjoner der elevene selv sier fra og ber om hjelp. Aktivitetsplikten kan for eksempel utløses av undersøkelser skolen har utført eller hvis noen observerer at en elev ikke har det trygt og godt.

For å finne frem til egnede tiltak er det viktig å ivareta barnas rett til å bli hørt og hensynet til barnas beste. Det er viktig å vurdere hvilke tiltak som ivaretar barnas interesser best mulig.

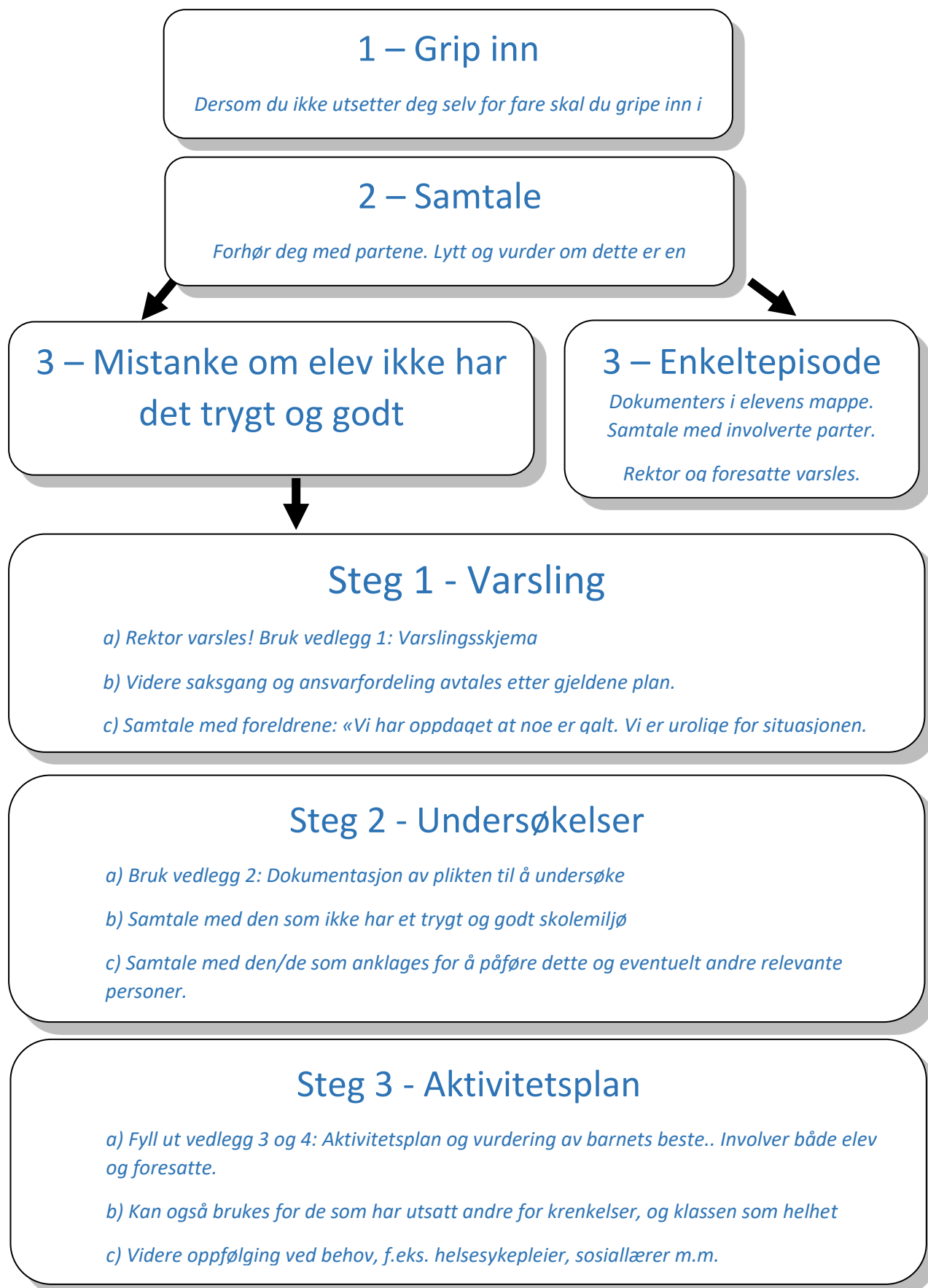
Dokumentere

Skolen må dokumentere skriftlig hva de gjør for å sørge for at elever har det trygt og godt på skolen:

Dokumentere hvilke tiltak de planlegger å gjennomføre - gjennom en aktivitetsplan.

Dokumentere hva de har gjort for å følge opp delpliktene i hver enkelt sak, det vil si følge med, gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak.

Arbeidsflyt for aktivitetsplikten – når ansatte oppdager krenkelser/mobbing

Prosedyre for aktivitetsplan

Skolen skal lage en skriftlig plan når det skal gjøres tiltak i en sak - §9A-4.

Hendelse	Ansvar	Dokumentasjon	Merknad
Melding om at en eller flere elever ikke har et godt og trygt skolemiljø	Alle som jobber på skolen	Skriftlig, digitalt eller muntlig	
Samtale med eleven det gjelder	Rektor, sosiallærer, kontaktlærer	Aktivitetsplan	Samtale en til en
Ved mobbing/krenkelse: samtale med den som mobber	Rektor, sosiallærer, kontaktlærer	Aktivitetsplan	Samtale en til en. Gjennomføres før mobberne får snakket sammen
Samtale med foresatte til den som blir utsatt for mobbing	Rektor, sosiallærer, kontaktlærer	Aktivitetsplan	Det må gå tydelig fram at dette tas på alvor
Samtale med foresatte til de som utøver mobbing, hver for seg	Rektor, sosiallærer, kontaktlærer	Aktivitetsplan	Evt. kan flere møte samtidig. Møtet er skolens ansvar
Møte med den som blir mobbet og de som utøver mobbing	Rektor, sosiallærer, kontaktlærer	Referat og aktivitetsplan	Felles møte må vurderes ut fra belastning på den som blir mobbet
<p>Skolen har plikt til å sette inn tiltak så lenge eleven ikke har et trygt og godt skolemiljø. Elevens opplevelse er avgjørende.</p> <p>Tiltakene skal være riktige etter en faglig vurdering. Skolen kan ikke sette inn tiltak som foreslås av elev eller foresatte dersom disse strider mot lov og faglighet. Aktivitetsplikten er oppfylt om skolen har gjort alt det som med rimelighet kan forventes. Dette gjelder alle deler av aktivitetsplikten</p>			
Oppfølgingsmøte: evaluering av tiltak/aktivitetsplan – vurdere behov for andre tiltak	Rektor, sosiallærer, kontaktlærer	Referat og aktivitetsplan	Ca. 14 dager etter at aktivitetsplanen ble skrevet
Hold kontakt med foresatte	Rektor, sosiallærer, kontaktlærer	Notat	
Om mobbing ikke opphører, kontaktes andre: elevtjeneste, familieteam, PPT, ABUP, politi	Rektor, sosiallærer, kontaktlærer	Referat og aktivitetsplan	

Forholdet mellom ansatt/voksen og elev

Skolene i Iveland er opptatt av at ingen elever skal oppleve å bli krenket av en voksen på skolen. Samtidig skal de ansatte ha et vern for å kunne gjøre jobben sin, og det er forventet at elevene retter seg etter det den voksne på skolen bestemmer. I tilfeller der det ikke skjer, kan eleven gis en irettesettelse.

Irettesettelse av elever

Elever som krenker andre, bryter regler eller forstyrrer andre med sin atferd, kan og skal irettesettes av voksne. Det kan skje både en til en, eller i plenum dersom situasjonen tilsier det. Man skal likevel være varsom i slike saker, og irettesettelser som bærer preg følgende kan bli oppfattet som krenkelser:

- Ironi og sarkasme
- Latterliggjøring
- Uthenging i plenum
- Bruk av makt

Den ansatte skal følge opp eleven i etterkant av en irettesettelse med samtale.

Prosedyre hvis en ansatt krenker en elev

Dersom en som arbeider på skolen får mistanke om, eller kjennskap til, at en annen som arbeider på skolen, utsetter en elev for krenkelser som mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende straks varsle Enhetsleder/rektor.

Enhetsleder/rektor skal varsle skoleeier. Dersom det er en i ledelsen ved skolen som står bak krenkelsen, skal skoleeier varsles direkte av den som fikk mistanke om eller kjennskap til krenkelsen. Undersøkelse og tiltak etter § 9 A-4 tredje og fjerde ledd skal settes i verk straks.

Prosedyre:

- Ansatte, elever eller foreldre varsler rektor om at en ansatt kan ha krenket en elev.
 - o Gjelder saken rektor så skal skoleeier varsles direkte.
- Rektor oppretter en 9A-sak.
- Skoleeier varsles.
- Rektor/skoleeier starter en undersøkelse. Denne dokumenteres på elevmappa/egen undersøkelsesmappe. Den ansatte skal alltid forklare seg i en slik sak.
- Rektor/skoleeier gjør en vurdering av om saken er en krenkelse eller ikke.

Prosedyre dersom det konkluderes med at dette ikke er lovbrudd:

Eleven og foreldrene kalles inn til et møte der det informeres om konklusjonen av undersøkelsene.

Eleven/foreldre godtar dette – sak avsluttes.

Eleven/foreldre godtar ikke – saken sendes Stasforvalteren.

Dersom eleven likevel ikke har et trygt og godt skolemiljø – opprett 9A aktivitetspla

Prosedyre dersom det konkluderes med at dette kan være lovbrudd:

Den ansatte:

Det opprettes en personalsak etter kommunens rutiner

Eleven:

Eleven og foreldrene kalles inn til møte og informeres om konklusjonen og at arbeidsgiver følger opp saken som en personalsak.

Det lages tiltak for å sørge for at eleven kan få et trygt og godt skolemiljø igjen – aktivitetsplan.

Det er ønskelig at den ansatte får mulighet til å gjenopprette tillit.

Straffbare forhold som vold og overgrep

Iveland kommune har egne prosedyrer på mulige straffbare forhold som vold og overgrep:

- Politianmeldes
- Oppfølging av hjemmet
- Oppfølging av eleven

4. Vedlegg

- 1. Varslingskjema – skole. Benyttes dersom «Meld fra om skolemiljø» fra hjemmesiden ikke er aktuelt.
- 2. Dokumentasjon av plikten til å undersøke - skole
- 3. Mal for skolens aktivitetsplan
- 4. Mal for vurdering av barnets beste – skole

1. Varslingskjema skole (Opplæringsloven § 9a-4)

Elevers navn:

- Melder har selv observert Skolen har mottatt informasjon fra:
- Varsel gjelder mistanke om at en ansatt krenker elever. Rektor kontaktes raskt
- Varsel gjelder mistanke om at noen i skolens ledelse krenker elever. Rektor kontaktes ikke. Skoleeier varsles direkte

Plikten til å følge med:

<i>Hvor og når fant hendelsen sted?</i>	<i>Hvem var involvert?</i>

Plikten til å gripe inn (fylles ut dersom hendelsen fant sted i skoletiden)

<i>Hendelsesforløp – hva har skjedd?</i>

Lvert dato:

Underskrift:

Mottatt av rektor dato:

Underskrift:

2. Dokumentasjon av plikten til å undersøke (Opplæringsloven 9a-4)

<i>Begrunnelse for å undersøke:</i>	
<i>Leder for undersøkelsen:</i>	
<i>Startdato for undersøkelsen:</i>	<i>Frist for gjennomføring av undersøkelsen:</i>
<i>Foresatte er informert om varsel og igangsetting av undersøkelse (dato):</i>	<i>Er foresatte informert om rettigheter etter kap. 9a?</i>

Oversikt over informasjon som innhentes i undersøkelsen

<i>Informasjonskilde</i>	<i>Ansvar</i>	<i>Når</i>	<i>Oppsummering av informasjon</i>

Oppsummering og veien videre

<i>Er det forhold utenfor skolen eller bak i tid som påvirker elevens skolehverdag?</i>	<i>Er det forhold på skolen som påvirker elevens skolehverdag?</i>
<i>På hvilken måte har eleven(e) det gjelder blitt hørt?</i>	<i>På hvilken måte har andre berørte elever blitt hørt?</i>
<i>Gi en oppsummering av resultatet av undersøkelsen:</i>	
<i>Kreves det tiltak?</i>	
<i>Hvordan skal dialogen med de berørte partene følges opp framover?</i>	

Underskrift rektor:

Dato:

3. Vurdering av barnets beste

Hvordan er barnets beste undersøkt?

Hvilket innhold har vurderingen av barnets beste?

Hvordan har vi kommet frem til hva som vurderes som barnets beste?

Hvordan er barnet hørt?

Hvilken vekt har barnets beste har fått i avveilingen mot andre hensyn, og hvorfor går ev. andre hensyn foran?

Underskrift rektor:

Dato:

4. Aktivitetsplan for eleven

Skolen har plikt til å sette inn tiltak som er egnet til å sørge for at eleven får et trygt og godt skolemiljø. Tiltakene skal beskrives i en skriftlig plan.

Aktivitetsplanen trenger ikke å knyttes opp mot en elev. Det kan også gjelde en situasjon eller en klasse. Hvis aktivitetsplanen gjelder en elev skal planen lagres i elevmappa. Planen må tilpasses situasjonen. Når en elev sier at skolemiljøet ikke er trygt og godt, skal skolen så langt det finnes egnede tiltak sørge for at eleven får et trygt og godt skolemiljø. Det samme gjelder når undersøkelser viser at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, jf. oppl. § 9 A-4.

Det skal skrives referat fra møtevirksomhet knyttet til saken.

Elevens navn:	
Når ble det varslet om mistanke eller kjennskap til utrygt skolemiljø? Dato:	
Når ble undersøkelsen utført? Dato:	
Hvordan ble undersøkelsen utført?	
Hva skal tiltakene løse?	
Hvilket tiltak har skolen planlagt? (elev/foresatte skal medvirke til tiltak)	
Hvem har medvirket til å utarbeide tiltak? Dato:	
Hvilken periode skal tiltaket gjennomføres? Periode:	
Hvem er ansvarlig for gjennomføringen av tiltakene? Navn:	
Når tiltakene skal evalueres? Dato: (elev/foresatte skal medvirke i evaluering)	
Hvis det blir besluttet å sette inn nye tiltak etter evalueringen, skal det lages en ny aktivitetsplan	

Dato:

Underskrift rektor: